

Πώς μπορούμε να μιλήσουμε στα παιδιά για το Θεό; (Παναούσης Έφραιμ Αρχιμανδρίτης)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Άλήθεια, πώς θα μπορούσαμε να μιλήσουμε στα παιδιά για το Θεό; Πόσο έφικτο γίνεται αυτό όταν έμεϊς έχουμε μεγάλα πνευματικά κενά αλλά και οι σημερινές απαιτήσεις τῶν παιδιῶν ἔχουν γίνει πιεστικές; Στους καιρούς μας περισσεύουν οἱ ἀντιρρήσεις γιὰ τὴν ὑπαρξη τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ μεταλλαγμένες μορφές ἀθείας ἐμφανίζονται συνεχῶς.

Παράλληλα τὰ ἀμείλικτα ἐρωτήματα τῶν παιδιῶν μας ζητοῦν ἀπαντήσεις, σημερινές καὶ ἄμεσες. Ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς ὅταν τὸ κακὸ κραυγάζει θριαμβευτικά, ὅταν ὁ πόνος, ἡ ἀρρώστια, ὁ θάνατος χτυποῦν βάνουσα καὶ ἀνελέητα; Ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς στὴν ὀρφάνια ἢ στὴν ἔσχατη φτώχεια; Σ' αὐτὸ τὸν ὀρυμαγδὸ ἀμφισβητήσεων καὶ ἀντιρρήσεων μόνο ἡ ἐμπειρική βίωση ἀπὸ μέρους μας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως μπορεῖ νὰ ἀπαντήσει.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ παρουσιάζεται ἓνα πρακτικὸ πρόβλημα. Στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ τὴν ὀρθόδοξη Θεολογία μιλοῦμε γιὰ ἓνα Θεὸ πού εἶναι Τριαδικός. Πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε πῶς αὐτὰ πού κατανοοῦμε ἢ προσπαθοῦμε νὰ

κατανοήσουμε ἑμεῖς, δὲν εἶναι αὐτονόητα στὸ παιδί. Γι' αὐτὸ καὶ χρειάζεται στὸ ξεκίνημα νὰ χρησιμοποιήσουμε παραδείγματα πού «ἀπλοποιοῦν» τὴν τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ. Ἐνα χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος μὲ τὸ κεραμίδι στὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο.

Πρὶν ξεκινήσουμε νὰ ἀποκαλύπτουμε τὸ μεγάλο μυστήριό τοῦ Θεοῦ στὴν παιδικὴ ψυχὴ πρέπει νὰ δημιουργήσουμε τὴν αἴσθησή τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ του. Δηλαδή, ὅπως ὅταν γεννήθηκε, οἱ παραστάσεις γύρω του ἀλλὰ καὶ ἡ συνεχῆς στοργὴ καὶ φροντίδα τὸ ἔπεισαν γιὰ τὸ ποιοὶ εἶναι οἱ γονεῖς του πού δίπλα τους αἰσθάνεται ἀσφάλεια καὶ σιγουριά, ἔτσι πρέπει νὰ τὸ πείσουμε νὰ δέχεται τὸ Θεὸ σὰν παρουσία, σὰν αἴσθησή ζωντανή, νὰ πιστεύει σ' Ἐκεῖνον καὶ νὰ ἐκδηλώνει τὴν πίστη του μὲ συγκεκριμένο τρόπο.

Οἱ εἰκόνες, τὸ καντήλι, τὸ θυμίαμα, ἡ ἄσκηση τῆς νηστείας, ἡ προσπάθεια ἐφαρμογῆς τῶν Εὐαγγελικῶν ἐντολῶν ἀπὸ μέρους τῆς οἰκογένειας δημιουργοῦν μία ἀτμόσφαιρα τὴν ὁποία τὸ παιδί ἀποδέχεται ὡς φυσικό του περιβάλλον καὶ στὴ συνέχεια ἀκολουθεῖ. Ἔτσι γίνεται εὐκολότερη ἀργότερα ἡ προσέγγιση τῶν πνευματικῶν δεδομένων. Κοντολογίς ἡ πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα πού ὑπάρχει στὸ σπίτι, κηρύττει σιωπῶσα καὶ ἀποτελεῖ τὴν πρώτη ἀπόδειξη πὼς ἡ πίστη στὸ Θεὸ δὲν εἶναι ἔργο ἀπροσδιόριστο χειρῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ πραγματικότητα πού μπορεῖ νὰ βιωθεῖ.

Ἡ ὁποιαδήποτε στάση μας – πρέπει νὰ γνωρίζουμε – μπορεῖ νὰ «χρεώσει» τὸ Θεὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία. Μερικὲς φορὲς ἐφευρίσκοντας τρόπους γιὰ νὰ διαπαιδαγωγήσουμε τὰ παιδιά μας, ἐπιστρατεύουμε καὶ τὸ Θεὸ σὰν συνήγορο τῶν δικῶν μας ἀποφάσεων. Χρειάζεται ἰδιαίτερη προσοχή, ὥστε νὰ μὴν χρησιμοποιοῦμε τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ κατ' ἐπιλογὴν καὶ κυρίως στὶς ὀφειλὲς τῶν ἄλλων σέ μας.

“Ἄν π.χ. ὑποστηρίζουμε κάτι ἔξωφθαλμα ἄδικο καὶ χρησιμοποιοῦμε καὶ τὸ Θεὸ γι' αὐτό, τότε πρέπει νὰ γνωρίζουμε πὼς τὸ παιδί θὰ ἀπορρίψει καὶ ἑμᾶς καὶ τὸ δίκιο μας. Εἶναι νομίζουμε λάθος νὰ μιλοῦμε γιὰ τὸ Θεὸ μὲ ἔννοιες πού τὸ παιδί δὲν κατανοεῖ. Δὲν μπορούμε νὰ χρησιμοποιοῦμε λέξεις πού δὲν ἔχουν ἀντικρουσμά στὴν παιδικὴ ψυχὴ. Θὰ μπορούσαμε “πλάθοντας” τὸ Θεὸ νὰ τοῦ μιλήσουμε μὲ ὄπλο τὶς καινοδιαθηκικὲς ἢ παλαιδιαθηκικὲς ἱστορίες γιὰ τὴν ἀγάπη Του, τὴν εἰρήνη Του πού ἀπλόχερα σκορπίζει σ' ἐκείνους πού τὸν πιστεύουν καὶ τὸν ἀγαποῦν. Εἶναι εὐκολότερη ἡ προσέγγιση τοῦ Θεοῦ ὅταν μιᾶμε γιὰ τὰ χαρακτηριστικὰ Του. Καλὰ θὰ εἶναι νὰ ἀκολουθοῦμε τὸ μέγλωμα τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ τοῦ ἀποκαλύπτουμε τὶς ἀλήθειες τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κατὰ τὴ δεκτικότητά του.

Ὁ νέος αὐτὸς ρόλος πού ἀναλαμβάνουμε, δηλαδή αὐτὴ ἡ ἐμπειρία τῆς διδασκαλίας

ἢ τῆς μικρᾶς κατηχήσεως θὰ μᾶς φέρει συχνὰ ἀντιμέτωπος μὲ τὶς πραγματικὰ μεγάλες πνευματικὲς ἐλλείψεις ἢ καὶ τὴν τελεία μας ἄγνοια πάνω στὰ πνευματικὰ ζητήματα.

“Ἄς φροντίσουμε μιλώντας γιὰ τὸ Θεὸ νὰ γνωρίσουμε τί ἀκριβῶς πρέπει νὰ ποῦμε στὰ παιδιὰ μήπως βρεθοῦμε σὲ δρόμους μὴ ὀρθόδοξους.

“Ἄς ἀναζητήσουμε τὸ ἀπόσταγμα τῆς πατερικῆς σοφίας πού ἀποτελεῖ τὴ σωστικὴ κιβωτό. Σχεδὸν ταυτόχρονα μπορεῖ ν’ ἀρχίσει λίγο στὴν ἀρχή, ἐντονότερα στὴ συνέχεια ἢ ἀμφισβήτηση γιὰ τὴν ἀλήθεια ἢ ἀκόμη θ’ ἀναπτυχθοῦν σκέψεις ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴ πίστη ἄλλων θρησκειῶν. Στὶς μέρες μας μάλιστα πού ὁ συγκρητισμὸς καταργεῖ τὶς ἰδιαιτερότητες καὶ τὶς ταυτότητες τῶν τόπων καὶ τῶν προσώπων χρειάζεται νὰ καταβληθεῖ πολὺς κόπος ὥστε τὸ παιδί μας νὰ πεισθεῖ πῶς ἡ πίστη πού τοῦ διδάσκουμε εἶναι πραγματικὰ ἢ σωστή.

Εἶναι πολὺ σημαντικὸ ἢ διδασκαλία μας νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τιμία, συνεχῆ προσπάθειά μας νὰ μάθει τὸ παιδί πῶς οἱ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ εἶναι πραγματικὰ ἐφαρμόσιμες. Καταλαβαίνει λοιπὸν κανεὶς καλὰ γιατί χρειάζεται ἢ πράξη νὰ προηγεῖται τῆς θεωρίας.

Ἡ ἄρνηση τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μέρος τοῦ παιδιοῦ σὲ κάποια ἡλικία ἔρχεται ὄχι τόσο ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του ἐπανάσταση, ὅσο γιατί ἀδυνατεῖ νὰ σηκώσει τὸ «βάρος» τῆς μαρτυρίας τοῦ Χριστοῦ στὸ σχολεῖο ἢ στὴν κοινωνία γενικότερα. Δὲν μπορεῖ νὰ σηκώνει «μόνο» του τὶς εἰρωνεῖες τῶν φίλων καὶ συμμαθητῶν του. Καὶ τότε μοιάζει μὲ τοὺς πολλούς. Τότε, ἴσως, εἶναι ὥρα νὰ ποῦμε στὸ παιδί μας πῶς ἡ ἀγάπη μας σὲ κάποιον δὲν εἶναι θεωρητικὴ ἀλλὰ ἔχει ἀξία ὅταν γιὰ ἐκεῖνον πού ἀγαπᾶς θυσιάζεσαι. Αὐτὸ δηλαδὴ πού δίδαξε ὁ Κύριος «αὕτῃ ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἢ ἐμῆ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰω. ἴε’ 12, 13). Εἶναι ἀνάγκη νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς μαρτυρίας τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ πού συχνὰ γίνεται μαρτύριο.

Τὴν πιὸ σκληρὴ μάχη καλεῖται νὰ δώσει ὁ παιδαγωγὸς στὰ ἀμείλικτα ἐρωτήματα τοῦ παιδιοῦ: γιατί τὸ κακὸ στὸν κόσμος; Γιατί πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι; γιατί πονοῦν;

Κι ὅμως ἀποτελεῖ βασικὸ ζήτημα ὀλόκληρης τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, σὲ ὅλους τοὺς καιρούς. Μὲ πολλὴ ὑπομονὴ καὶ διάκριση θὰ ξεκινήσουμε ἀπὸ τὸ θέμα τῆς Ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος, πλασμένος ἀπὸ τὸ Θεό, ἀπολάμβανε τὸν πλοῦτο τῶν δωρεῶν του ζώντας στὸν Παράδεισο. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερο καὶ ἀθάνατο.

Τί θὰ ἦταν ὁ ἄνθρωπος χωρὶς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀθανασία; Μὲ τὴν ἀμαρτία ὁ

ἄνθρωπος χάνει μόνος του τὴν ἐλευθερία, αἰχμαλωτίζεται. Δὲν τοῦ τὴ στερεῖ ὁ Θεός. Ἔκτοτε τὸ κακὸ σὰν παγκόσμια ἐπιδημία ἐξαπλώνεται στὴ γῆ ὡς ἀκριβὸ τίμημα αὐτῆς τῆς κακῆς χρήσης τῆς Ἐλευθερίας.

Ἄφοῦ τέλος καταβάλουμε κάθε δυνατὴ προσπάθεια μὲ τὸ λόγο καὶ τὸ παράδειγμά μας, ἅς ἀναθέσουμε μὲ τὴν προσευχή μας τὰ παιδιὰ στὸ Θεό, γιὰ νὰ ἐπιλέξει Ἐκεῖνος τὸν τρόπο πού θὰ μιλήσει στὴν καρδιά τους.

Πηγή: agiazoni.gr